

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Miljøvernavdelinga

Forvaltingsplan for
Lyngholman naturreservat
Sandøy kommune

Rapport 2010:10

Framsidedeiletet viser Lyngholman frå lufta mot vest. *Foto: Øivind Leren*

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset
6404 MOLDE
www.fylkesmannen.no

Rapport nr:

2010:10

Dato:

25. oktober 2010

Tittel:

FORVALTINGSPLAN FOR LYNGHOLMAN NATURRESERVAT

Forfatter:

Åsmund Skålvik, miljøvernavdelinga, Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Godkjenningsvedtak:

Forvaltingsplanen er godkjend av Direktoratet for naturforvaltning den 27.09.2010 i sak 2010/7296. Forvaltingsplanen for Lyngholman naturreservat er med dette godkjend med heimel i DN sitt rundskriv november 2001, revidert februar 2010. "Forvaltning av verneforskrifter".

Referat:

Lyngholman naturreservat vart verna i 1988 som ein del av verneplan for våtmark i Møre og Romsdal. Formålet med vernet var å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv. I 1996 vart Lyngholman naturreservat i tillegg tatt opp på den internasjonale lista over Ramsarområde som ein del av Harøy våtmarkssystem. Ramsarkonvensjonen av 1971 er ein internasjonal avtale med formål å ta vare på viktige våtmarkssystem. Norge har slutta seg til denne konvensjonen.

Naturreservatet utgjør store grunnvassområde med holmar og skjer som dannar ein skjermende front mot havet. Reservatet har eit rikt fugleliv og fleire intakte kulturbetinga vegetasjonstypar i strandsona. Utfordringane framover vert å unngå spreining av framande artar på land òg å halde strandenga og holmane opne som attraktive tilhaldsstadar for sjøfugl.

Forvaltingsplanen med tilhøyrande bevaringsmål og tiltak bør reviderast minst kvart 10. år.

Emneord:

Ramsar, naturvern, forvaltingsmål, bevaringsmål, vegetasjon, skjøtsel fugl, våtmark, biologisk mangfald.

ISBN (Pdf utgåve) 978-82-7430-192-4
ISBN (Papir utgåve) 978-82-7430-191-7
ISSN 0801-9363

Ulf Lucasen
Seksjonssjef

Per Fredrik Brun
Direktør miljøvernavdelinga

FORORD

Lyngholman naturreservat vart oppretta ved kongelig resolusjon av 27. mai 1988 som del av verneplan for våtmark i Møre og Romsdal. Lyngholman naturreservat vart òg gitt status som Ramsarområde 19.03.1996. som del av Harøy våtmarkssystem. Lyngholman naturreservat med sine holmar og skjer utgjer eit av fleire viktige områder av det som vert omtala som Harøy våtmarkssystem. Møre og Romsdal starta i 2009 opp ei satsing på å få utarbeid fleire forvaltingsplanar over prioriterte verneområde. Denne planen er eit resultat av den satsinga.

Målet med forvaltingsplanen er å skildre dei naturfaglege verneverdiane i området og kva tiltak og skjøtsel som trengs for å ta vare på desse. Planen skal òg avklare ulike brukargrupper sine interesser i verneområdet og deira forhold til forskrifter og anna regelverk. Ein har ved utarbeiding av planen prøvd å tenkje på kven som blir brukarar av planen ved å gjere den så kort og konkret som mogleg. Då dette er 1. generasjon forvaltingsplan må ein ta høgde for revisjon etter å ha prøvd planen i praksis nokre år.

Planen er utarbeidd av Åsmund Skålvik ved fylkesmannens kontor, for midlar Direktoratet for naturforvaltning har stilt til rådvelde.

Molde 25.10.2010

Per Fredrik Brun
Direktør miljøvernafdelinga

Innhold

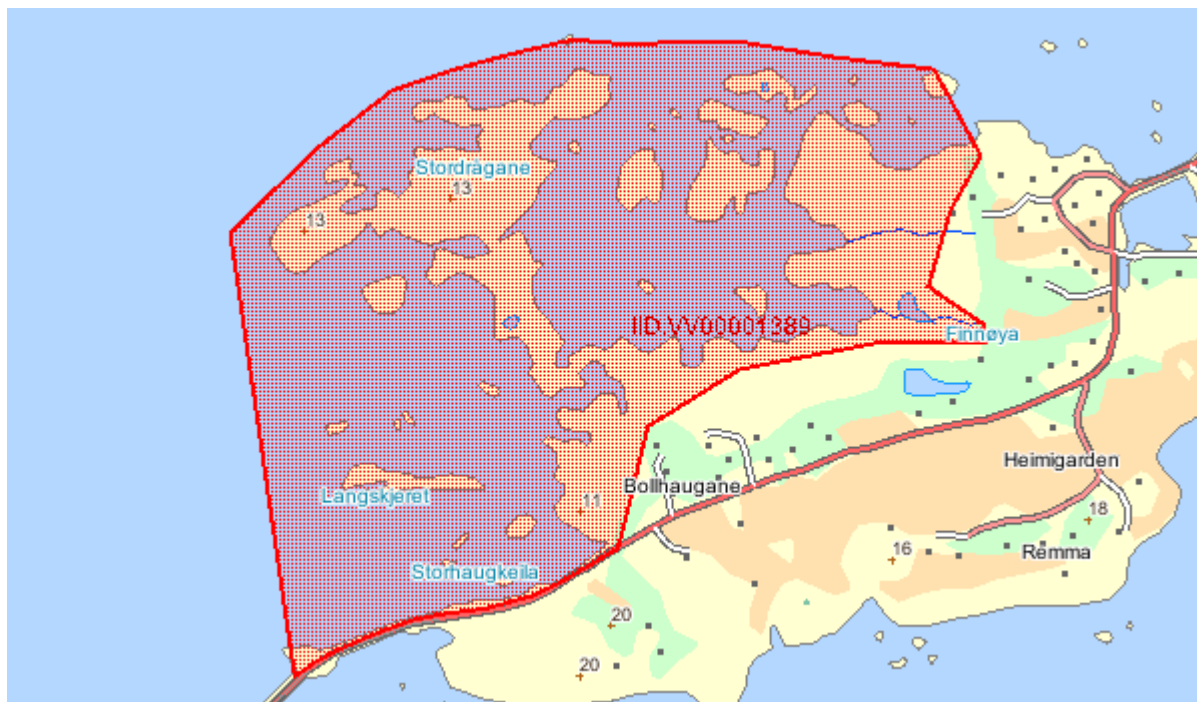
1	INNLEIING	9
2	SKILDING OG STATUS	11
2.1	Områdeskildring	11
2.2	Eigedomsforhold.....	12
2.3	Historisk bruk av området	12
2.4	Naturfaglege verdier	13
2.5	Bevaringsmål	16
3	BRUKARINTERESSER	19
3.1	Verneforskrifta og brukarinteresser	19
3.2	Jordbruk	19
3.3	Jakt, fiske og friluftsliv	20
3.5	Undervisning og forskning	22
3.6	Bygningar og tekniske inngrep	22
4	FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK	23
4.1	Skjøtsel og forvaltningstiltak	23
4.2	Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar	24
4.3	Informasjon og tilrettelegging	25
4.4	Oppsyn.....	25
5	SAKSHANDSAMING	26
5.1	Forvaltingsstyresmakt	26
5.2	Lovverk, føringar og forvaltning	26
6	PERIODEN FORVALTINGSPLANEN GJELD	29
7	REFERANSAR.....	30

Vedlegg

1. Verneforskrifta for Lyngholman NR
2. Flyfoto Lyngholman NR
3. Kart over området med Gnr/bnr
4. Temakart sitkagran
5. Vegetasjonskart for Lyngholman NR
6. Planteliste Lyngholman NR
7. Fugleartar i Lyngholman NR
8. Fugleartar Sandøy kommune
9. Skjøtselstiltak og oppgaver
10. Information Sheet on Wetlands (RIS)
11. Saksbehandling av planen

1 INNLEIING

Lyngholman naturreservat vart oppretta ved kongeleg resolusjon av 27. mai 1988. Føremålet med fredinga er; "å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv". Fylkesmannen i Møre og Romsdal er forvaltingsstyresmakt for naturreservatet. Dette er den første forvaltingsplanen som er utarbeidd for reservatet.

Figur 1 Lyngholman i Sandøy kommune.

I tillegg til å vere verna naturreservat etter Naturmangfaldlov (NML) har Lyngholman også status som Ramsarområde. Ramsarkonvensjonen (internasjonal avtale) vart vedtatt 02.02.1971 og Norge har forplikta seg til å vere med. Konvensjonen sitt mål er å ta vare på viktige våtmarkssystem for planter, fugle- og dyreliv. Lyngholman og tre andre verneområde i Sandøy kommune vart med på Ramsarlista 19.03.1996 som ein del av Harøy våtmarkssystem.

Forvaltingsplanen for Lyngholman naturreservat skal vere eit praktisk hjelpemiddel for å oppretthalde og fremje verneformålet i samsvar med verneforskrifta. Han skal sikre ei einsarta forvaltning av verneområdet ved å gje konkrete retningslinjer for mellom anna bruk, informasjon, skjøtsel og saksbehandling. Planen skal gje ei samla skildring og dokumentasjon av natur- og bruksinteresser innafor området og om det er spesielle forhold som trugar eller kan true verneverdiane. Planen er ikkje juridisk bindande, men gir retningslinjer for forvaltninga av området, og han skal synleggjere ansvarsforhold og forvaltingsstyresmakt. I naturreservatet er både planter og vilt freda, og det skal ikkje settast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet.

Forvaltingsplanen for Lyngholman naturreservat er delt i to hovuddelar; den første delen (kap 1-3) gir ei skildring av naturforholda, brukarinteresser og forvaltingsmål, den andre delen

(kap 4-6) omhandlar forvaltingsmessige oppgåver og tiltak. Her blir det gitt ei skildring av føreslåtte tiltak og kven som er ansvarleg for dei ulike tiltaka.

Kvifor vern?

Naturvern byggjer på oppleving av, og kunnskap og medvit om kvalitetar og eigenskapar i naturen. Norsk politikk og lovgjeving baserer seg på at naturen har ein verdi i seg sjølv, ein eigenverdi, som gjer at all natur og alle artar har ein rett til å eksistere. Mennesket inngår som ein del av naturen med eit særleg ansvar i kraft av sin sterke påverknad på mange økologiske prosessar. Naturen har også ein opplevingsverdi, ein verdi for folk si helse og trivsel, og gjennom friluftsliv ein verdi for å skape forståing for vern av natur. Lyngholman naturreservat er eit lite område i areal, men representerer eit viktig område for fleire fugleartar, anna dyreliv og fleire plantesamfunn.

Plan- og bygningslova vil ikkje alltid kunne stå sterkt nok mot mange ytre påverkningsfaktorar. Å verne område som Lyngholmann etter naturmangfaldlova gir eit sterkare juridisk vern, og vil i best mogleg grad sikre arealet for plante- og dyrelivet.

Ramsarkonvensjonen

I tillegg til å vere verna som naturreservat etter Naturmangfaldslova (NML) har Lyngholman også status som Ramsarområde. Ramsarkonvensjonen er ein internasjonal avtale som vart inngått den 02.02.1971. Konvensjonen har som mål å ta vare på viktige våtmarkssystem for planter, fugle- og dyreliv. Lyngholman og tre andre verna våtmarksområde i Sandøy kommune vart med på Ramsarlista den 19.03.1996 som ein del av Harøy våtmarkssystem. Som eit av 159 land som har signert avtalen har Norge som medlemsland av Ramsarkonvensjonen forplikta seg til å gi desse områda internasjonal status som særleg viktige våtmarksområde. I fastlandsdelen av Norge er det i dag 32 verna område med Ramsarstatus, pluss 5 område på Svalbard.

For å verte klassifisert som eit Ramsarområde må området oppfylje gitte kriterium. Lyngholman oppfyller dei tre første kriteria for identifisering av internasjonalt viktige våtmarker.

Nr. 1. Representative, sjeldne eller unike eksemplar på naturleg eller nær-naturleg våtmarkssystem innanfor den aktuelle biogeografiske region.

Nr. 2. Levestad for sårbare, trua eller kritisk trua artar eller trua økologiske samfunn.

Nr. 3. Levestad for bestandar av planter og/eller dyreartar som er viktige for å oppretthalde det biologiske mangfaldet i ein bestemt biogeografisk region.

Sjå elles vedlegg nr. 10 "Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS).

Ramsarkonvensjonen har i dag tre hovudpilarar:

- Å forvalte internasjonalt viktige våtmarksområde (Ramsarområder) slik at dei økologiske funksjonane ("ecological character") kan oppretthaldast.
- Å sørge for fornuftig (bærekraftig) bruk ("wise use") av våtmarker generelt i forvaltning og arealplanlegging, herunder kartlegge og gjennomføre verneplanar for våtmarker.
- Delta i internasjonale samarbeid om våtmarker

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil prioritere skjøtselstiltak i Lyngholman og dei andre verna områda dersom det er nødvendig for å oppretthalde eller forbetre verneformålet. Då Norge har teke på seg eit særskild internasjonalt ansvar for dei verna områda som utgjer Harøy våtmarkssystem vil Fylkesmannen i Møre og Romsdal oppmode Sandøy kommune og grunneigarane til å vise varsemd også i randsona utanfor desse verna områda. Vi syner her i tillegg til NML §49 og PBL §11-8 omsynssoner og §12-6 omsynssoner i reguleringsplan.

2 SKILDRING OG STATUS

Verneforma naturreservat etter NML § 37

Som naturreservat kan vernast område som mellom anna inneheld truga, sjeldan eller sårbar natur, representerar ein bestemt naturtype eller på annan måte er særleg viktig for det biologiske mangfaldet. Naturreservat er den strengaste forma for områdevern etter naturmangfaldlova når det gjeld inngrep og aktivitet.

2.1 Områdeskildring

Finnøya er ei øy nord for Harøya i Sandøy kommune. Finnøya er vegfast med ein molo med Harøya. Lyngholman naturreservat utgjer den nordvestre del av Finnøya, og ligg vest for hamna på Finnøya. Harøya med tilgrensande øyar og sjøområde vert i mange høve omtala som Harøy våtmarkssystem. Dette fordi heile våtmarkssystemet på og kring øya er særleg viktig for overvintrande og trekkande vassfugl, men og som hekkelokalitetar til fleire artar. Lyngholman naturreservat med holmane og skjera utanfor er ein del av dette systemet.

Sjølve Lyngholman naturreservat ligg eksponert mot nord og vest med slakt hellande terreng ned mot store grunnvassområde. Dei grunne vassområda er skjerma av holmar og skjer. Lyngholman naturreservat dekker eit areal på 658 dekar, av dette er 399 da vassareal. Verneområdet går frå 0 til 12 meter over havet.

Bergartane er i hovudsak gneis og skifrige gneisar som inneheld glimmer. Kwartærgeologisk er det noko berg i dagen og litt marine strandavsetningar i sør. Vegetasjonsdekket elles er

tynt. Strandengene grensar for det meste opp mot lyngmark og myr. Området var eit trelaust kystlandskap då vernet vart vedtatt.

Området har oseanisk klima med milde vintrar og relativt låge sommartemperaturar med eit gjennomsnitt pr år på ca 8°C. Finnøya ligg i den sterkt oseaniske seksjonen, humid underseksjon, i den sørboreale vegetasjonssona. Gjennomsnittlig nedbørsmengd per år er ca 1200 mm, og det er ca 220 nedbørsdøgn.

2.2 Eigdomsforhold

Lyngholman naturreservat gjeld i følge verneforskrifta følgjande Gnr/bnr: 3/3, 13, 18, 40 og 41. Vi gjer merksam på at Gnr/bnr. 3/18 er eit felleseige mellom 4 partar med kvar sin likeverdige ¼ part. Vi tek atterhald om at det kan vere feil i eigedomskartet som vi har lagt til grunn.

2.3 Historisk bruk av området

Så langt ein kjenner til har området i næringssamanheng vore brukt som beitemark for både små- og storfe. Storfe har beita her inntil for få år sidan. Ein må rekne med at det òg vart

Figur 2 Flyfoto med vernegrense.

hausta lyng til fôr. Hausting av egg og dun var òg vanleg i kystbygdene opp mot andre verdskrig. Om det har vore tatt torv til brensel i myrområda er ikkje stadfesta. Før vernet var området òg nytta som rekreasjonsområde for folket på Finnøy. Mellom anna vart tilfrosne

buktar og dammar nytta som skøytebane om vintrane, og som samlingsplass sommarstid på Søre Stordrågan. Etter vernet har området vore lite nytta som rekreasjonsområde.

2.4 Naturfaglege verdier

Den naturfaglige informasjonen her er stort sett henta frå forarbeida til vernet. Men også munnleg informasjon frå fagfolk og andre med lokalkunnskap er tatt med.

Fugle- og dyreliv

Harøy våtmarkssystem har store grunne sjøområde og store tidevassoner. Våtmarkssystemet på og kring hovudøya, med tilgrensande holmar og skjer er særlig viktig for overvintrande og trekkande vassfugl, men også hekkeførekostane av fleire artar er viktige. I trekktidene er det periodevis samla store mengder vadefugl. Dei mest talrike har vore tjeld, sandlo, heilo, vipe, steinvendar, myrsnipe, lappspove og enkeltbekkasin. I vinterhalvåret ligg store mengder våtmarksfugl rundt øya, med lommar, dykkarar, skarv, sjøender og teist som dei dominerande. Som ein del av dette systemet er Lyngholman naturreservat viktig. Her er beiteplass for ender og vadefugl, og oppvekstområde for kull av ærfugl og gravand. Dessutan har det vore gjort hekkemann av mellom anna grasender og fleire vadarar som steinvendar, tjeld, sandlo, raudstilk og myrsnipe. Dette var situasjonen på vernetidspunktet.

Som ein del av Harøy våtmarkssystem har Lyngholman vore følgd med og registrert fleire gonger dei siste 30 – 40 åra. Dei første registreringane er frå Norsk Ornitologisk foreining avd. Møre og Romsdal sine teljingar av vassfugl i Møre og Romsdal frå 1968. Sidan den gong har det vore fleire observasjonar framover mot vernevedtaket, og nokre etter vernevedtaket. Dei fleste artsobservasjonar går på heile Harøy våtmarkssystem som felles habitat. Av fugleartar som er observert i dette verneområdet kan nemnast storspove, hettemåke og stjertand som hekkande raudlisteartar. Teist og sjøorre har og vore observert på næringsøk. I tillegg har minst 15 andre fugleartar vore observert inne i verneområdet. Vedlegg nr. 5

Oter og mink er vanleg i og utanfor verneområdet. Oterbestanden har tatt seg opp dei seinare åra, og det vart observert fleire otersleper ved synfaring hausten 2009. På sjøsida er området brukt av kystsel som steinkobb.

Truslar

Fleire av artane som har vore observert i verneområdet har vorte sjeldnare og er hamna på raudlista. Men generelt er kunnskapsnivået om dei enkelte fugleartene mangelfulle, så det kan vere ei forvaltningsoppgåve å få ajourført kunnskap om fuglebestandane innan denne planen skal reviderast. Dette arbeidet kan forvaltninga sette bort til fagmiljø som har nødvendig kunnskap og kapasitet til ein slik jobb.

Ferdsel på vårparten i hekkelokalitetane bør unngåast, spesielt bør ein vere forsiktig på holmane. Den planta sitkagrana har blitt større/høgare dei siste åra. Dette kan føre til at artar som jaktar på sjøfuglar, som for eksempel kråkefuglar, har fått betre forhold. Dette kan vere ein trussel mot enkelte artar, som for eksempel vadefuglar. Andre moglege truslar mot fuglebestandane kan vere komplekse og variere frå art til art. Mest sannsynleg ligg dei største

negative påverknadane/truslane langt utanfor verneområdet sine grenser. Det er eit mål at mengde og mangfald av fugl skal nytte området gjennom året. Særleg gjeld dette artar som er i tilbakegang regionalt og nasjonalt.

Vegetasjon

Naturtypane i reservatet er kartlagt av Jordal 2005 etter DN-handbok nr 13. Han nemner typane strandeng og strandsump (20 % av arealet), naturbeitemark (5 %) og kystlynghei (75 %). Vegetasjonen spenner frå tørr kystlynghei på haugane via små areal frisk og fuktig fattigeng (G1c, G4) til ulike utformingar av strandeng, dessutan litt fuktenger og ferskvassvegetasjon i dammar (m.a. P1 langskotvegetasjon). Vegetasjonstypar oppgjeve frå strand av Holten m.fl. (1986b) (samsvarar ikkje med Fremstad 1997): tusenbladsamfunn med småtjønnaks, fjøresaltgraseng, ishavsstorreng, saltseving, raudsvingeleng, rustsevakseng, fjørestorreng, mjuksevakspl, hesterumpepl, tangmeldevoll, gåsemurevoll.

Strandengene er middels artsrike med 68 planteartar (Holten m.fl. 1986b), men med eit bra utval artar som er sjeldne eller uvanlege i fylket, m.a. bogestarr, mjuksevaks, ishavsstarr, hesterompe, småtjønnaks, trådtjønnaks, dikevasshår, saftstjerneblom og dikesvineblom.

Til saman vart det funne 9 artar av beitemarkssopp, mellom desse fleire gode bestandar av jordtunger i strandnære enger. Det vart funne 2 raudlisteartar av beitemarkssopp: dynejordtunge og skjoldjordtunge.

Figur 3 Småplantar av sitkagran spreier seg i verneområdet.
Foto. Åsmund Skålvik

Rikt strandberg vart og påvist. Bakkeveronika, dvergsmyle og markfrytle er funn av regionale sjeldne og trua artar. På 1970 talet vart det planta leplantingar i Sandøy kommune. Det er

ikkje så mange trea som er planta direkte i reservatet, men det er leplantingar både i aust og nord for reservatet. Desse trea er no opp mot 10 m høge og har begynt å sette konglar. Ein konsekvens av dette er at det er mange småplantar av sitkagran som har etablert seg inne i reservatet og i grenseområda.

Registrerte vegetasjonstypar i Lyngholman av Tore Frøland, rapport 2007:01.

Sjå kartvedlegg. Røddlistevurdering etter E. Fremstad/Moen 2001.

Symbol på kart	Vegetasjonstype	Førekomst i Møre og Romsdal	Merknad
H1	Kystlynghei	Utbredt	Sterkt trua
J	Nedbørsmyrer (ombrotrof) av ulik utforming.	Sjelden	
O3	Elvesnelle-starr sump		
P3	Krypsiv-vegetasjon		
U4	Nedre og midtre salteng	Uvanleg	Sårbar
U5	Øvre salteng		
U7	Brakkvasseng	Uvanleg	Sårbar
U9	Sumpstrand		
V1	Eittårig melde-tangvold		
X1	Strandberg	Sjeldan i rik variant	Rik variant sårbar

Sitkagran

Denne grana er det utanlandske treslaget som i størst utstrekning er planta i kyst-Noreg, og plantefelta er svært vanlege heilt nord til Troms. Ho har stor spreingsevne og fortrenger annan vegetasjon. Trea kjennest på den blågrøne fargen på nålene og på dei skarpe nålene. Ho er førebels ikkje kategorisert i Svartelista. Les meir på www.artsdatabanken.no.

Foto: Åsmund Skålvik

Truslar

Det var beite i naturreservatet av storfe og hest fram til 2003/2004. I dag er det ingen beiting i det verna området. Mangel på beiting vil på sikt endre den floraen vi i dag har i området. Dette saman med spreing av sitkagran ut i verneområdet vil redusere og til slutt øydelegge mykje av formålet med vernet. Gjengroing trugar derfor både den tradisjonelle flora og enkelte fugleartar. Strandeng og strandsump har stor betydning som hekke- og rasteplass for fleire fugleartar, og for fleire plante- og dyreartar som tidlegare var vanleg i kulturlandskapet. Desse har nå sine største gjenvarande populasjonar på eller i tilknytning til denne naturtypen.

2.5 Bevaringsmål

”Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv”. Verneforskrifta kapittel III

Verneforskrifta skal konkretiserast først og fremst gjennom forvaltingsmål og bevaringsmål for reservatet. Verneføremålet viser i hovudsak til kva naturkvalitetar ein ønskjer å bevare i verneområdet. I denne planen er naturkvalitetane i Lyngholman naturreservat samla i tre kategoriar, to på fauna og ein på flora. For kvar naturkvalitet er det satt eit bevaringsmål. Det er òg avgrensa kva erfaring som finst med bruk av bevaringsmål i norsk forvaltning, og det må derfor vere rom for å revidere bevaringsmåla når vi har meir kunnskap og erfaring om effekten av vern og skjøtsel i området. Forvaltingsplanen bør reviderast kvart tiande år, sjå kap 6.

Uttrykk nytta i tabell 1

Mål nr.

Bevaringsmåla er fortløpande nummerert. Desse nummera finn ein igjen på vedlagd kart over bevaringsmål.

Naturtype

Med naturtype forstår vi eit einsarta, avgrensa område i naturen som omfattar plante- og dyreliv og miljøfaktorar. Eit landskap med stor variasjon inneheld eit stort mangfald av naturtypar, som er levestad og livsmiljø for eit rikt artsmangfald.

Tilstandsvariabel

Med tilstandsvariabel forstår vi den eller dei eigenskapane ved naturtypen som bevaringsmålet er retta mot.

Bevaringsmål

Bevaringsmål er den tilstanden ein ønskjer at eit utval av naturkvalitetar i eit verneområde skal ha. Bevaringsmåla skal helst vere målbare, og kan eksempelvis presiserast gjennom mål for areal eller førekomst av bestemte arter

Overvaking

Med **overvaking** forstår vi å føre kontroll/oppsyn med at naturtypen er i den tilstand som er ønskjeleg for å oppfylle verneformålet best mogleg.

Tilstandsklasse

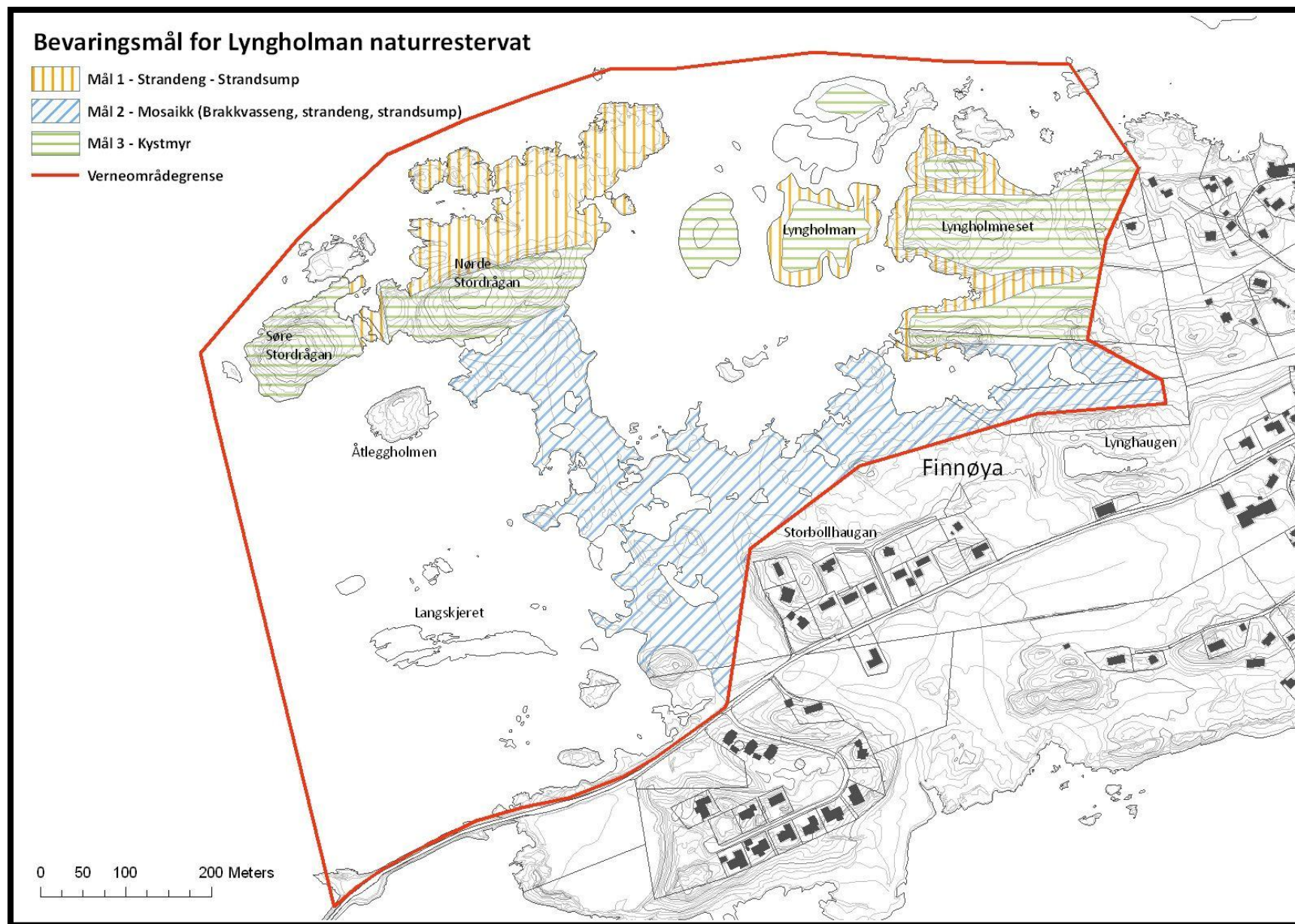
Tilstandsklasse er ein inndeling i god, middels og dårleg. Dette fortel oss i kva tilstand naturtypen er i.

Tiltak

Tiltak er det som er planlagt utført av praktisk arbeid for å få oppfylle bevaringsmålet.

Tabell 1: Oversikt over bevaringsmål og tiltak for Lyngholman naturreservat, VV00001389

Mål nr.	Naturtype	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Overvaking	Tilstands-klasse	Tiltak
1	Strandeng og strandsump G05	Tidlegare beita. Førekomst av raudlisteartar	Areal strandeng og strandsump skal ikkje ha minka samanlikna med arealet i 2010. Sjå kart	Registrering i felt av faste prøveflater	Middels Ikkje beite i dag	Stimulere til å ta opp igjen beiting i området Fjerne småpantar av sitkagran
2	Brakkvasseng+ anna strand-vegetasjon	Raste og beiteområde for trekkande og overvintrande arter	Oppretthalde området sitt potensialet som beiteområde for trekkande og overvintrande vade- og andefugl.	Jamleg synfaring av reservatet for å følge tiltak, utviklig og konsekvensar av skjøtsel. Informere om hensikta med skjøtelsarbeidet	Middels Ikkje beite i dag.	Rydding av strandsøppel. Stimulere til å ta opp igjen beiting i området.
3	Kystmyr med ulik utformingar på holmane.	Framande artar, småplantar av sitkagran.	Ingen førekomst av framande artar. Årleg vellykka hekking av fleire par av ternar i tillegg til måsefuglar.		Middels grunna småplantar av sitkagran.	Fjerne småplanter av tredannande artar, som mellom anna sitkagran. Evt. fellefangst av mink.

3 BRUKARINTERESSER

3.1 Verneforskrifta og brukarinteresser

Verneforskrifta dannar grunnlag og rammer for kva aktivitetar som er tillate i Lyngholman naturreservat. I dette kapittelet vil verneforskrifta bli knytt mot ulike brukarinteresser. Heile verneforskrifta ligg som vedlegg 1.

Det er særleg nokre kapittel i verneforskrifta som gir retningslinjer for forvaltninga. I kapittel IV går det fram kva for reglar som gjeld for reservatet, her er det opplista kva aktivitetar som ikkje er tillate innafør reservatet. I kapittel V er det omtala dei aktivitetane som er unntatt frå reglane i kapittel IV, mens det i kapittel VI går fram kva aktivitetar forvaltingsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad. Aktivitetar som er forbode gjennom forskriftene i kapittel IV, og som ikkje er nemnt i kapittel V eller VI er i utgangspunktet forbode. Fylkesmannen kan likevel gje dispensasjon frå verneforskriftene i enkelte tilfeller etter naturmangfaldslova (NML) § 48. Tolking av forskrifta er nærare omtala i kapittel 5.2.

3.2 Jordbruk

I følgje ei oversikt frå Norsk institutt for skog og landskap er det innan verneområdet 111 dekar jorddekt fastmark, 135 dekar grunnlendt mark, 13 dekar fjell og 399 dekar er vatn. Det har opp gjennom tidene vore beita både med småfe og storfe innan verneområdet. Samansetting av beitedyr og mengde dyr har også variert. Dei siste somrane har det ikkje vore beitedyr i verneområdet i det heile tatt. Men ein ser spor etter storfebeite i strandengvegetasjonen. Frå vernestyresmaktene si side hadde det vore ønskjeleg med noko beite på strandenga. Dette for å halde dei høgtveksande urtene nede, og å behalde mangfaldet i ulike typar av strandeng. Ei stor utfordring er det at sitkagrana utanfor verneområdet har begynt å sette kongler som resulterer i at småplantar av sitkagran kjem opp i dei inste delane av det verna området. Dette ser vi på som eit akselererande problem for den naturlege vegetasjonen. Dette vil og på sikt redusere verneområde sin verdi som beiteareal. Så her burde forvaltingstyresmakta for verneområdet og grunneigarane ha ei felles interesse i å stoppe spreining av sitkagrana.

Forskriftene i kapittel IV er ikkje til hinder for vedlikehald av eksisterande gjerde, men oppføring av nye, faste og flyttbare gjerde er søknadsploktig etter NML § 48.

Kap. IV i verneforskrifta: ”Det må ikkje iverksetjast tiltak som kan endre dei naturgjevne tilhøva, under dette oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, plassering av campingvogner, framføring av nye luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forureingstilførsler, dumping av avfall, gjødsel og bruk av kjemiske plantevernmidde. Opplistinga er ikkje fullstendig.”

Forvaltingsmål for primærnæringa

- Undersøkje moglegheita for at moderat beite i strandenga vert teke opp att.
- Starte arbeidet med å fjerne småplantar av sitkagran i samarbeid med grunneigarane. Frøtrea bør òg fjernast på litt lengre tid.

3.3 Jakt, fiske og friluftsliv

Det er ikkje lovleg å drive jakt og fangst innafor naturreservatet, men området er med og dannar grunnlag for kvota på fellingsløyve for hjortedyr. Dyra i kvoten kan ikkje takast ut i det verna området. Ein mistenker at villmink gjer skade på hekkande fugl i reservatet, men det er usikkert kor stor minkbestanden er eller kva som er omfanget av eventuelle skadar. Dette kan kartleggast ved prøvefangst og eventuelle tiltak settast i gang dersom det viser seg at mink representerer eit omfattande problem. Slik fangst bør skje med slagfelle. Jakt med våpen bør ikkje førekomme i Lyngholman naturreservat.

Verneforskrifta seier klårt i kapittel IV at ”Alt vilt, medrekna hi, reir og egg, er freda mot all

form for skade og øydelegging og uturvande uroing, jf § 3 i viltlova. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbode”. Unntaket er fangst av villmink, som ein trur gjer skade på fuglebestanden, særleg i hekketida. Vi gjer merksam på at § 3 i viltlova er erstatta av NML § 15.

Figur 4 Utsikt mot Søre Stordrågen.

Foto: Åsmund Skålvik

Det finst fleire fine fiskeplassar langs sjøen i naturreservatet. Fiske er lovleg etter det til ei kvar tid gjeldande regelverk. Dette inkluderer fangst av krabbe, hummar (eigne reglar) og skjel.

Det er bandtvang for hund heile året i Lyngholman naturreservat av omsyn til fuglelivet. Alle skilta som viser reservatgrensa skal derfor utstyrast med ekstraskilt som opplyser om bandtvangen.

På slitasjen i gangstien mot Stordrågan kan det sjå ut som folk nyttar delar av området til friluftsliv, men vi kan ikkje sjå nokon slitasje på terrenget av denne bruken. Området vert nytta som utfartsområde om sommaren. Det er ikkje ferdselsforbod i reservatet, men ein må vere ekstra varsam med ferdsel i hekketida. Fylkesmannen kan ikkje sjå at det er behov for etablering/tilrettelegging av nye stigar i reservatet med den bruken området har i dag. Etablering av nye stigar med tilrettelegging krev dispensasjon frå forskrifta etter § 48 i NML og vil bli vurdert i kvart enkelt tilfelle. Verneforskriftene går føre friluftslova og Allemannsretten ved eventuelle motsetjingar i lovverket. Fordi det er eit område som er verna på grunn av naturen vil naturen derfor bli prioritert over friluftsliv ved ei eventuell konflikt. Forskriftene som er aktuelle i samband med friluftsliv er omtala i kapittel IV nr. 4 og gjev klar rettleiing for kva aktivitetar som er ulovleg;

” Bruk av modellbåtar og modellfly er forbode. Camping, teltslaging og oppsetjing av kamuflasjeinnretningar for fotografering er forbode”.

Figur 5 Bål plass på Søre Stordrågen.
Foto: Åsmund Skålvik

Forvaltingsmål for jakt, fiske og friluftsliv.

- Området skal kunne nyttast som friluftsliv- og rekreasjonsområde.
- Forstyrtinga av fuglelivet bør generelt haldast på eit minimum, det er viktig at informasjon om området vektlegg betydninga området har for fuglelivet
- Bestanden av villmink skal overvakast og om nødvendig drivast fangst på.

3.5 Undervisning og forskning

Det er sett opp ei informasjonstavle om Lyngholman naturreservat langs stien ned til reservatet. I tillegg har Sandøy kommune sett opp to informasjonspakatar om dei ulike fugleartane som kan nytte reservatet gjennom året. Det ligg til rette for å ha undervisning i området i store delar av året, særleg for mindre grupper av elevar.

Vi minner om forskrifta sitt kap. IV om at vegetasjonen er freda og at fugle og dyrelivet ikkje skal uroast. Det må vurderast i kvart enkelt tilfelle om aktiviteten er slik at det må søkjast dispensasjon etter § 48 i NML.

Forvaltingsmål for undervisning og forskning

- Det skal leggjast til rette for undervisning, formidling og forskning innafor verneområdet så sant dette ikkje går ut over verneformåla for reservatet

3.6 Bygningar og tekniske inngrep

Av tekniske inngrep gjekk det før ei kraftline gjennom reservatet, denne er no fjerna. Restar etter denne finn ein no berre som fragment etter steinsatte stolpefeste.

Det er ikkje lovleg med inngrep som kan endre dei naturlege tilhøva i reservatet, og i kapittel IV i vernereglane er det nærare spesifiser kva aktivitetar som fell innunder denne. Opplistinga er ikkje fullstendig. Det finst nokre unntak. Dei er lista i kapittel V og omfattar ein del spesifiserte sikringsarbeid og vedlikehald av eksisterande konstruksjonar.

Skjønnsføresetnader vedtatt i Romsdal heradsrett, skjønn etter naturvernlova.

I fall det gis tillatelse til etablering av bebyggelse utenfor reservatgrensene, og det gis tillatelse til avløpsanlegg etter forurensingsloven, kan det påregnes gitt dispensasjon fra vernebestemmelsene til framføring av avløp gjennom reservatet. Trasevalg m.v. avgjøres i samråd med vernemyndigheten.

Kravene etter forurensingsloven er ikke endra som følge av etableringen av naturreservatet.

For meir detaljar syner ein her til utskrift av rettsboka etter skjønn i Romsdal heradsrett den 12.09.1990.

Dersom det skulle verte aktuelt med slikt avløpsanlegg er dette òg dekt av forskrifta sitt kap. VI nr. 4.

Forvaltingsmål for bygningar og tekniske inngrep

- Det skal ikkje etablerast nye bygningskonstruksjonar innafør naturreservatet
- Eventuelle avløp frå nybygg utanom reservatet, men med dispensasjon til avløp gjennom reservatet skal samordnast

4 FORVALTINGSOPPGÅVER OG TILTAK

4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak

Med *skjøtsel* meiner ein aktive tiltak på økologisk grunnlag som forvaltingsstyresmakta eller dei som er tildelt slik styresmakt sett i gang for å ta vare på naturkvalitetane i området i samsvar med verneformålet. Lovheimel til skjøtselstiltak finn vi i NML § 47 og i verneforskrifta kap. VII. Dersom forvaltningsstyresmakta finn det naudsynt kan dei òg nytte motoriserte kjøretøy i samband med godkjende skjøtselstiltak.

Forvaltingsstyresmakta kan ikkje pålegge grunneigarar å utføre skjøtelsoppgåver, men nært samarbeid mellom forvaltingsstyresmakta og grunneigarane er viktig for å oppnå gode og heilskaplege resultat i verneområdet. All skjøtsel skal skje i samarbeid med fylkesmannen og Statens naturoppsyn (SNO). Gjennomføring av tiltak med omfattande aktivitet skal skje i perioden 1. juli til 31. mars. Dette er for å unngå å forstyrre hekkande fugl.

Det er viktig å fjerne det framande treslaget sitkagran i reservatet. Det representerar ein reell fare for den lokale floraen ved at grana spreier seg og fortrenger annan vegetasjon. Det er i dag få frøtre av sitkagran inne i reservatet, men dei frøtrea som står utanom reservatet spreier frø inn i reservatet. Det bør i første omgang vere eit prioritert skjøtselstiltak å fjerne småplanten av sitkagran inne i reservatet. Det hadde vore ønskjeleg med noko beiting i verneområdet. Det bør undersøkjast om dette er realistisk å få til gjennom avtalar med husdyreigarar i Sandøy kommune.

Under oppsyn med området bør det kartleggjast behov for rydding av søppel i strandsona. Her kan det eventuelt gjerast avtalar med kommunen eller organisasjonar om rydding av søppel etter behov.

Til planen er det utarbeidd eit kart, sjå vedlegg 2, og ei liste over tiltaka, sjå vedlegg 6. For kvart tiltak må kostnaden vurderast etter kor mykje pengar som blir løyvd frå sentralt hald kvart år. I tillegg må meir detaljert budsjett settast opp for dei større prosjekta der kostnaden blir utrekna i detalj.

Skjøtselstiltak

- Fjerne småplantar av det framande treslaget sitkagran
- Rydding av søppel i strandsona etter behov

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 9.

4.2 Overvaking og kartlegging av naturkvalitetar

Effektiv overvaking av naturområde krev kunnskap om verneverdiane og tilstanden til desse. Jamleg overvaking av naturkvalitetane er naudsynt for å kunne vurdere tilstand og behov for tiltak. I denne forvaltingsplanen er det definert bevaringsmål for dei ulike naturtypane i reservatet, og oppfølging av desse er sentrale for forvaltinga av reservatet i framtida.

Lyngholman bør overvakast med visse intervall for å kartleggje tempo og mønster på ei eventuell gjengroing, og ein må vurdere tiltak ved kvar revidering av forvaltingsplanen. Verdien av området for fuglefaunaen vart særleg vektlagt ved etablering av vernet. Med unntak av Frøland (2007) er det ikkje gjort systematisk oppfølging av flora og fauna i området sidan vernet vart vedtatt, derfor manglar nøyaktige data på utviklinga i området dei siste 20 åra.

Fylkesmannen har hovudansvaret for overvakinga av naturkvalitetane i det verna området. Statens naturoppsyn (SNO) vil i dei fleste tilfella stå for den praktiske gjennomføringa. Dette blir avklart årleg. SNO rapporterar til fylkesmannen når det er behov for det, og minst ein gong kvart år. Utvikling og tilstanden til bevaringsmåla skal evaluerast av fylkesmannen og tiltak setjast inn om naudsynt.

Figur 6 Moderne strandsøppel. Foto. Åsmund Skålvik

Overvakingstiltak

- Det skal utførast ei taksering av hekkande fugl knytt til Lyngholman. Det bør òg utførast ei undersøking av den funksjon reservatet har som rasteplass i trekketidene.
- Overvaking av området skal gi auka kunnskap om utviklinga av naturkvalitetane i Lyngholman naturreservat

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 9.

4.3 Informasjon og tilrettelegging

Det er ikkje nokon tilrettelagd parkeringsplass til bruk for fastbuande eller besøkande for å lette tilkomsten til Lyngholman naturreservat. Det beste er å parkere på område ved sjøbadet Håp i havet eller ferjekaia. Her frå kan ein gå sørover langs nokre små vegar for å kome over på ein sti inn i reservatet. Langs denne stien er det satt opp ei informasjonstavle for Lyngholman naturreservat. Informasjonstavla står inne i eit lebelte av sitkagran og er forholdsvis godt gjømt. Kjem ein kjørande frå sør er det enklare å setje frå seg bilen etter at ein kjem over moloen og inn på Finnøya. Men her må ein i dag klatre over eit gjerde for å komme inn i reservatet. Her burde det vore satt opp eit gjerdeklyv. Oppsetjing av gjerdeklyv inne i reservatet krev dispensasjon etter § 48 i NML.

All informasjon skal utarbeidast av eller i samarbeid med fylkesmannen.

Informasjons- og tilretteleggingstiltak

- Lette tilkomst til reservatet ved gjerdeklyv og eventuelt skilt.
- Informere om brukarretter for reservatet, helst ved å oppdatere informasjonstavla for verneområdet
- Logo og tekst på fleire verneskilt er verslitt og må bytast ut.

Komplett tiltaksliste med tidsperspektiv, kostnad og ansvarleg instans er lista opp i vedlegg 9.

4.4 Oppsyn

Med eit vernevedtak oppstår det behov for å føre kontroll med at verneforskriftene og eventuelle løyve og dispensasjonsvedtak vert etterlevd. Statens Naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn i verneområda i Norge. Ei av oppgåvene til SNO er å sørge for at vernereglane for området vert fylgt. I tillegg har SNO ein god og tett dialog med fylkesmannen og vil bli orientert dersom det er gitt dispensasjonar frå verneforskrifta til ulike tiltak inne i reservatet. Lovheimel til å foreta oppsyn i verna område finn vi i NML § 63.

SNO har oppsynsmynde i medhald av lov av 21. juni 1996 om statleg naturoppsyn, og politimynde etter miljølovene; friluftlova, naturmangfaldlova, motorferdslelova, kulturminnelova, viltlova, lakse- og innlandsfiskeleova og delar av forureiningslova. I tillegg til kontrolloppgåvene etter desse lovene, skal oppsynet drive rettleiing og informasjon, skjøtsel, tilrettelegging, registrering og dokumentasjon. Mange av desse tiltaka blir gjort i

samråd med fylkesmannen, og enkelte av tiltaka er nærare presentert i denne forvaltingsplanen. Fylkesmannen i Møre og Romsdal er som forvaltingsstyresmakt bestillar av oppsynsoppgåve hos SNO.

5 SAKSHANDSAMING

5.1 Forvaltingsstyresmakt

Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FMMR) er forvaltningsstyresmakt for Lyngholman naturreservat. Søknad om dispensasjon frå verneforskrifta skal sendast direkte til fylkesmannen.

5.2 Lovverk, føringar og forvaltning

Naturvernloven frå 1970 blei oppheva då naturmangfaldloven (NML) vart vedtatt 19. juni 2009. I denne samanheng er eigne overgangsreglar i NML § 77 klår på at verneforskrifter vedtatt etter naturvernlova fortsett gjeld. Store delar av naturvernloven er vidareført i kap. 5 i naturmangfaldloven. Sjølv om hovudtrekka i naturvernloven er vidareført, er det gjort nokre endringar. Det er òg viktig å merke seg at prinsippa i NML kap. II om alminnelege reglar om berekraftig bruk og § 48, dispensasjon frå vernevedtak, gir føringar som skal nyttast ved sidan av forskriftene til det enkelte verneområde.

Forskrifta for verneområdet går normalt føre anna lovverk og forskrifter. Med få unntak vil verneføresegnene innehalde strengare reglar som gjeld bruk og tiltak enn anna lovverk. Formålet med verneområdet skal tilleggas stor vekt ved fortolking av vernevedtak. Tvil om rettslege rammer i ei verneforskrift bør til dømes tyde at forskrifta fortolkast innskrenkande. Verneforskrifta for Lyngholman naturreservat finn du som vedlegg 1.

Forvaltning av verneforskrifta

Det er viktig å merke seg prinsippa i NML kap. II om alminnelege reglar om berekraftig bruk og § 48, om dispensasjon frå vernevedtak. Reglane her kjem i tillegg til verneforskrifta for Lyngholman NR. Avgjerd av ein søknad om dispensasjon frå ei verneforskrift vil vere eit enkeltvedtak etter forvaltingslova og kan påklagast.

Verneforskriftene endrar ikkje grunneigars rettar og plikter etter anna regelverk utan at det går fram særskilt av forskriftene. Forskriftene endrar f.eks. ikkje grunneigars rett til å nekte motorferdsel eller andre tiltak på sin eigedom. Grunneigar kan likevel ikkje nekte forvaltningsstyresmakta motorferdsel på sin eigedom i samband med skjøtsel.

Forvaltinga av verneområde skal skje i eit langsiktig perspektiv. Dette stiller krav til langsiktig tenking både hos fylkesmannen, SNO og dei som nyttar området dagleg. Eventuelle brot på lovverk i verneområdet skal meldast til kommunen, SNO eller forvaltingsstyresmakta som i sin tur vil vurdere tiltak eller politimelding. Ein syner her til NML kap. IX om handheving og sanksjonar.

Forståing av unntak frå forskrifta

Kap. V i verneforskrifta listar opp ei rekkje aktivitetar som ikkje krev løyve eller dispensasjon.

Nr. 1 omtalar aktivitet av nasjonal karakter og for utrykkingskjøretøy. Dette er alltid tillate i verna område. Dette omfattar ikkje unntak for øving for nemnte formål. Ingen privatpersonar kan handle etter dette punktet utan kontakt med forvaltingsstyresmakta. Dette punktet opnar òg for gjennomføring av skjøtselstiltak.

Nr. 2 stadfester at etablert jordbruksdrift kan halde fram som før fredinga. Beitetrykket på den naturlege vegetasjonen må likevel vurderast opp mot verneformålet. Oppføring av permanente og midlertidige gjerde på nye område er søknadspliktig.

Nr. 3 opnar for vedlikehald av grøftelaup i reservatet. Før slikt vedlikehald skal forvaltningsstyresmakta varslast for å ha høve til å sette vilkår for arbeidet.

Nr. 4 er løyve til uttak av sand til eige bruk. Forvaltingsstyresmakta føreset at dette ikkje vert gjort i hekketida. Uttak av sand skal helst gjerast under flomålet. Ein må merke seg at dersom det skal nyttast motorkjøretøy må det vere gitt løyve til det.

Nr. 5 nemner vedlikehald på eksisterande vegar og kraftliner. Då det ikkje er driftsvegar eller kraftliner innan verneområdet i dag er ikkje dette eit aktuelt punkt.

Nr. 6 nemner fiske i naturreservatet. Dette er tillate etter dei lover og føresegner som for tida gjeld. Medrekna er fiske etter krabbe og hummar. Sanking av skjell og liknande til eige bruk er lov med løyve frå grunneigar. Sanking av tang og tare er ikkje lov.

Nr. 7 viser til at motorferdsel i næringsføremål er lov. Vi tolkar dette slik at ein kan nytte motorkjøretøy til oppsetjing/vedlikehald av gjerde og reparasjon av eksisterande dreneringssystem som del av landbruksnæring. Dette punktet gir ikkje løyve til å setje opp gjerder, men løyve til bruk av motorisert kjøretøy.

Nr. 8 opnar for jakt på villmink. Det bør nyttast slagfelle for å unngå å påføre dyra lidning. Feller må sikrast mot andre dyr og menneske. Skytevåpen bør ikkje nyttast i reservatet.

Kap. VI i verneforskrifta viser til dei føremål der fylkesmannen kan gje løyve etter søknad.

Nr. 1 gir tilsynelatande høve til jakt etter løyve dersom ein art er i mistilhøve til andre artar eller miljøet. Dette er ikkje ei aktuell problemstilling i reservatet i dag.

Nr. 2 nemner etablering av nye grøftelaup for drenering av tilgrensande areal. Etablering av nye dreneringssystem skal alltid skje etter løyve frå forvaltingsstyresmaktene. Dersom det er drenering frå jordbruksareal skal lokale landbruksstyresmakter vurdere tiltaket.

Nr. 3 opnar for fjerning av vegetasjon som er vertsplantar for skadeorganismar i jordbruket. Ein kan fjerne ville artar som er vertsplante for til dømes virus som går på nytteplantar, men vi er usikre på kor aktuell denne problemstilling er i dette området.

Nr. 4 omhandlar bygging av pumpehus, og legging av leidningar for vassanlegg m.m. Dette er ein generell formulering som er med i mange verneforskrifter. Dersom den vedtekne reguleringsplanen med formål hytter på utsida av reservatet skal realiserast må det innhentast løyve frå fylkesmannen for trase av ny avløpsleidning. Viser her òg til skjønnsføresetnadane vedtatt av Romsdal heradsrett.

Generelt om dispensasjon frå forskrifta

Etter overgangen til naturmangfaldloven 01. juli 2009 gjeld no § 48 i denne loven **i staden for** den generelle dispensasjonsheimelen i verneforskrifter som er eldre enn dette. Det betyr at saker om dispensasjon ikkje skal behandlast etter kap. IX i verneforskrifta for Lyngholman naturreservat, men etter naturmangfaldloven § 48. Dei spesifiserte dispensasjonsreglane i verneforskrifta kap. VI gjeld frameis. I tillegg skal dispensasjonssøknader vurderast opp mot retningslinene i kap. II i NML §§ 8 – 12 alminnelege reglar om berekraftig bruk, jamfør § 7 i NML.

Retningslinjer for sakshandsaming

Punkta under syner generelle retningslinjer for all sakshandsaming som gjeld Lyngholman naturreservat.

1. Alle søknadar om tiltak som krev løyve/dispensasjon etter verneforskriftene skal sendast Fylkesmannen i Møre og Romsdal.
2. Normalt vil verneforskriftene ha strengare reglar enn det som gjeld anna lovverk. Alle søknadar skal difor først vurderast etter verneforskriftene før dei eventuelt vert behandla etter anna lovverk.
3. Klage på vedtak gjort av fylkesmannen skal handsamast etter reglane i forvaltningslova. Ein eventuell klage skal stilast til Direktoratet for naturforvaltning, men sendast via Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen vil då sjå om det er kome nye saksopplysningar som tilseie at vedtaket kan omgjerast. Dersom forvaltingsstyresmakta opprettheld sitt vedtak skal klagen oversendast Direktoratet for naturforvaltning for endeleg handsaming og vedtak.
4. Desse instansane skal alltid ha kopi av alle vedtak: Sandøy kommune, Direktoratet for naturforvaltning og Statens Naturoppsyn.

Behov for endring av forskrifta

Verneplanen for våtmark var den første verneplanen som var vedteken her i fylket. Forskrifta er laga etter ein mal som på fleire punkt ikkje er i samsvar med nyare vernevedtak for naturreservat, og har behov for ei oppdatering og modernisering. Dette vil fylkesmannen i tilfelle det vert aktuelt samordne med andre verneområde og handsame som eiga sak på eit seinare tidspunkt.

Fylkesmannen vil gjere merksam på at dersom det er usemje om grensemerke i verneområdet er det grensene som vart vedteken saman med forskrifta i kongelig resolusjon 27.05.1988 som gjeld.

6 PERIODEN FORVALTINGSPLANEN GJELD

Forvaltingsplanen for Lyngholmen naturreservat gjeld fram til ny forvaltingsplan er vedteken. Fylkesmannen er ansvarleg for revideringa av planen. Vi tek sikte på å gjere dette kvart 10. år, første gong i 2020. Fylkesmannen kan revidere planen på eit tidlegare tidspunkt om det er naudsynt. Bevaringsmåla vil bli revidert i samsvar med nasjonale standardar når desse føreligg, uavhengig av rullering av forvaltingsplanen.

7 REFERANSAR

- Artsdatabanken, 2006. *Norsk Rødliste 2006*.
<http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=114&amid=1792>. 15.08.09
- Artsdatabanken, 2007. *Norsk svarteliste 2007*.
<http://www.artsdatabanken.no/Article.aspx?m=172&amid=2581>. 20.09.09
- Nilsen, L.S, Fløistad, I.S. og Bele, B, 2008. *Bekjempelse av rynkerose (Rosa rugosa) – Utprøving av metodikk (mekanisk og kjemisk) i Rinnleiret naturreservat og Ørin naturreservat i Levanger og Verdal, Nord-Trøndelag*. Bioforsk rapport Vol 3 nr 163 2008.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Håndbok 17 – Områdevern og forvaltning*.
www.dirnat.no, 03.08.09.
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Håndbok 27 – Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv*. www.dirnat.no, 12.08.09.
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, 1982. *Utkast tilverneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal fylke*.
- Folkestad, A. O., 1978. *Ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge*.
Miljøverndepartementet.
- Fremstad, E., 1997. *Vegetasjonstyper i Norge – NINA temahefte 12*.
- Fremstad, E. og Moen, A. 2001. *Truete vegetasjonstyper i Norge*. NTNU Vitenskapsmuseet
Rapp bot. Ser. 2001-4
- Frøland, T, 2007. *Ramsarområder i Møre og Romsdal*. Møre og Romsdal fylke, rapport
2007:01.
- Grønningsæter, Erik, 2007. *Lokalitetsguide til fugler og dyr i Møre og Romsdal*.
- Holten m.fl., 1986b. *Økoforskrapport*
- Jordal, J.B., 2005. *Kartlegging av naturtyper i Sandøy kommune*. Ressurssenteret i tingvoll,
rapport nr. 1-2005.
- Moen, A. 1998. *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.
- Norderhaug, A. 1991. *Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker*.
Landbruksforlaget, Fagernes.
- Norsk institutt for naturforskning, 1991. *Kystlynghei på Vestlandet og i Trøndelag. Naturtype og vegetasjon i fare*. NINA-utredning. Trondheim.
- Sandøy Sogenemd, årsskrift 1991. Ved dette havet bur ei ætt.

Nettsteder

- Artsdatabanken. <http://www.artsdatabanken.no/frontpage.aspx?m=2>
- Direktoratet for naturforvaltning, 2008. *Naturbase*. www.dirnat.no
- Lovdata, 2009. www.lovdata.no/
- Miljøstatus i Norge. <http://www.miljostatus.no/>
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal, areal- og miljøvernavdelinga.
<http://www.fylkesmannen.no/fagom.aspx?m=1552>
- Ramsarområder: www.ramsar.org

Vedlegg nr. 1

Forskrift om vern av Lyngholman naturreservat, Sandøy kommune, Møre og Romsdal.

Fastsett ved kgl.res. av 27. mai 1988. Fremja av Miljøverndepartementet.

I

I medhald av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jf § 10 og § 21, § 22 og § 23 er eit våtmarksområde på Harøya i Sandøy kommune, Møre og Romsdal freda som naturreservat ved kgl.res. av 27. mai 1988 under nemninga Lyngholman naturreservat.

II

Det freda området gnr/bnr: 3/3, 13, 18, 40, 41.
Reservatet dekkjer eit areal på ca 659 dekar, av dette ca 353 dekar sjøareal. Grensene for reservatet og går fram av kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet oktober 1987. Kartet og fredingsføresegnene blir oppbevarte i Sandøy kommune, hos fylkesmannen i Møre og Romsdal, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Dei nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkast i marka. Knekkpunkta skal koordinatfestast.

III

Føremålet med fredinga er å ta vare på eit viktig våtmarksområde med tilhøyrande plantesamfunn, fugleliv og anna dyreliv.

IV

For reservatet gjeld følgjande føresegner, jf likevel punkta V - VI:

1. All vegetasjon i vatn og på land er freda mot all form for skade og øydelegging, t.d. tangskjering og taretråling.
Nye planteartar må ikkje innførast.
2. Alt vilt, medrekna hi, reir og egg er freda mot all form for skade, øydelegging og uturvande uroing, jf § 3 i viltlova. Jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbode. Hundar må ikkje sleppast lause i reservatet.
Utsetjing av vilt er ikkje tillate.
3. Det må ikkje iverksetjast tiltak som kan endre dei naturgjevne tilhøva, under dette oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, plassering av campingvogner, framføring av nye luftleidningar, jordkablør og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte forureiningstilførselar, dumping av avfall, gjødsling og bruk av kjemiske plantevernmiddele.
Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. Motorisert ferdsel til lands, samt lågtflyging under 300 m er forbode. Bruk av modellbåtar og modellfly er forbode.

Camping, teltslaging og oppsetjing av kamouflasjeinnretningar for fotografering er forbode.

V

Føresegnene i Nr. IV er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i sikrings-, ambulanse-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltingsøyemed.
2. Slått, beiting og anna etablert jordbruksdrift i og inntil dei freda områda.
3. Vedlikehald av grøfteutlaup som er tekne tidlegare og som drenerer tilgrensande jord- og skogbruksareal, etter at forvaltingsstyresmakta er varsla.
4. Uttak av sand til eige bruk.
5. Vedlikehald av eksisterande vegar og kraftliner.
6. Fiske etter det lowerk og dei forskrifter som gjeld til ei kvar tid.
7. Motorferdsel til lands i næringsføremål.
8. Jakt på villmink i samsvar med viltlova med forskrifter.

VI

Forvaltingsstyresmakta, eller den forvaltingsstyresmakta fastset, kan gje løyve til:

1. Kontrollert felling av vilt når dette blir sett på som naudsynt for å hindre bestandsmessige mistilhøve mellom ulike artar eller i tilhøvet art/miljø på grunn av menneskeskapte faktorar.
2. Etablering av nye grøfteutlaup for drenering av tilgrensande areal.
3. Fjerning av vegetasjon som er vertsplantar for skadeorganismer i jordbruket, fjerning av giftplantar (også bruk av sprøytemiddel).
4. Bygging av pumpehus, legging av leidningar for vassanlegg m.m.

VII

Forvaltingsstyresmakta eller den forvaltingsstyresmakta fastset, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredingsføremålet. Det kan utarbeidast skjøtselsplan, som skal innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtselstiltaka.

VIII

Forvaltingsstyresmakta kan fastsetje nærare reglar for ferdsele i områda, dersom det er naudsynt for å oppfylle føremålet med fredinga.

IX UTGÅR ! Kapittel IX går ut av føresegnene og erstattast av § 48 i naturmangfaldloven

Forvaltingsstyresmakta kan gjere unnatak frå fredingsføresegnene når føremålet med fredinga krev det, samt for vitskaplege undersøkingar og arbeid av vesentleg, samfunnsmessig verdi, og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot føremålet med fredinga.

x

Forvaltninga av fredingsføresegnene er lagt til fylkesmannen i Møre og Romsdal.

xi

Desse fredingsføresegnene trer i kraft straks.

Lov om forvaltning av naturens mangfald (naturmangfaldloven)

§ 48. dispensasjon fra vernevedtak

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

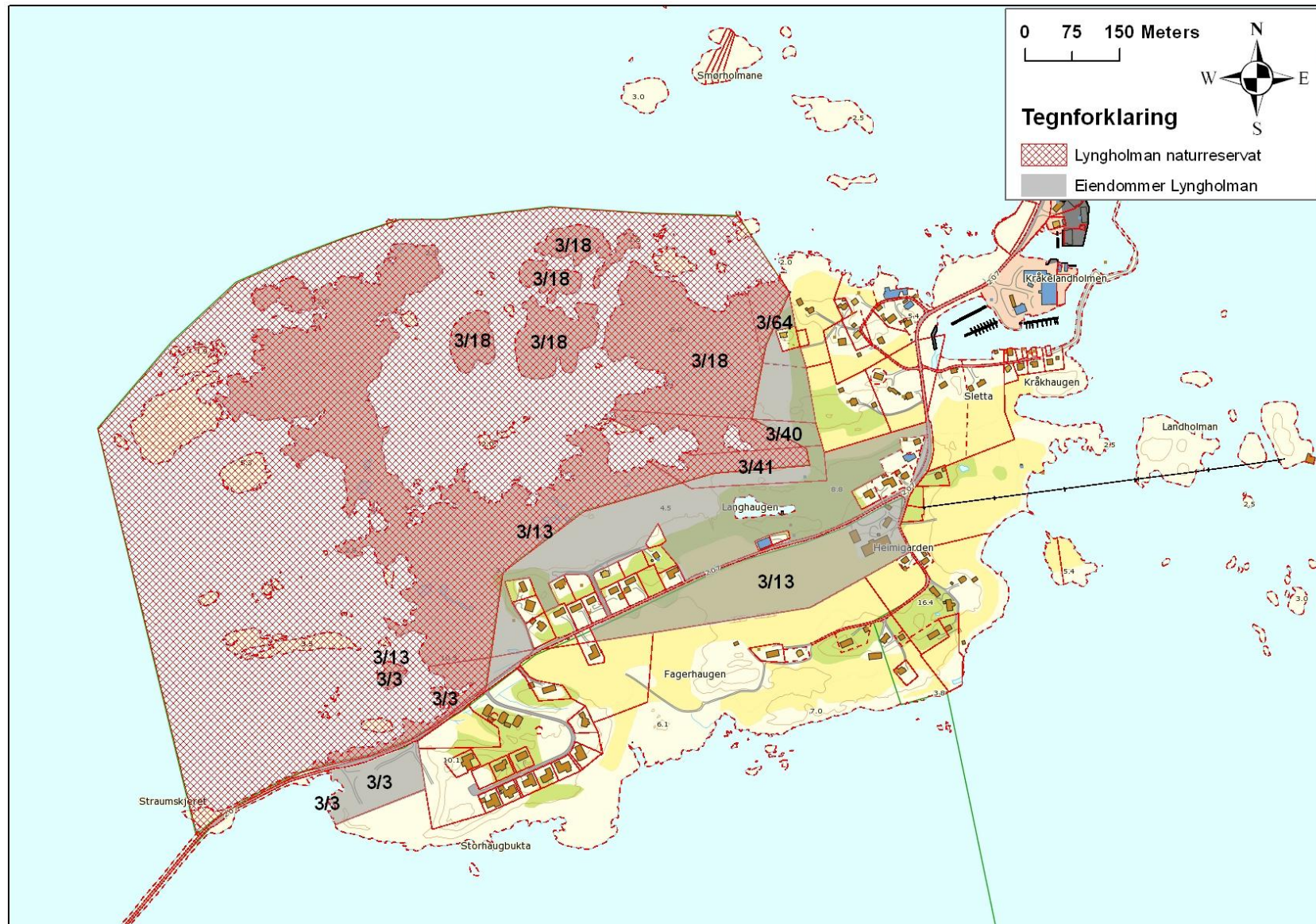
Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lowerk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

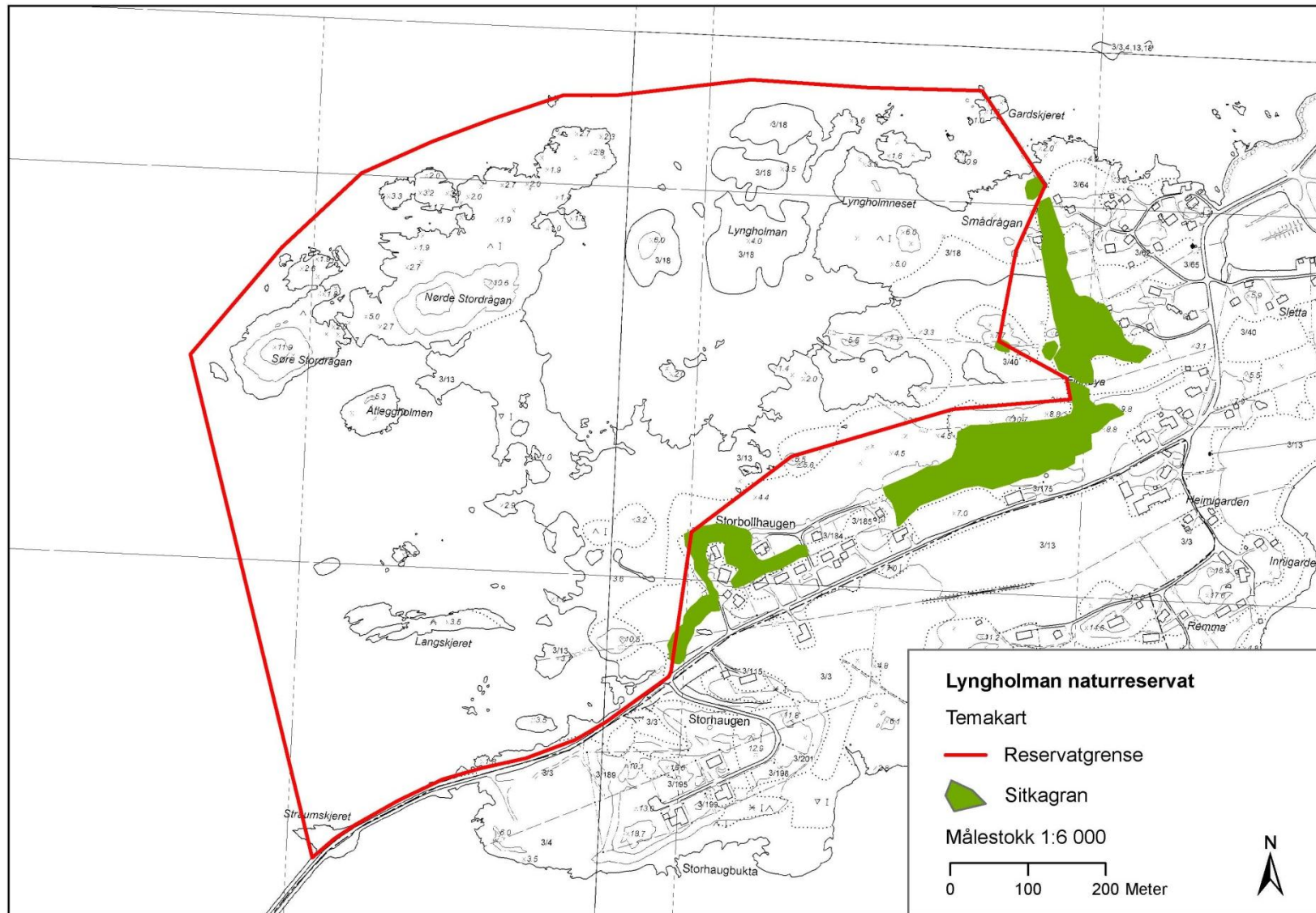
Vedlegg nr. 2

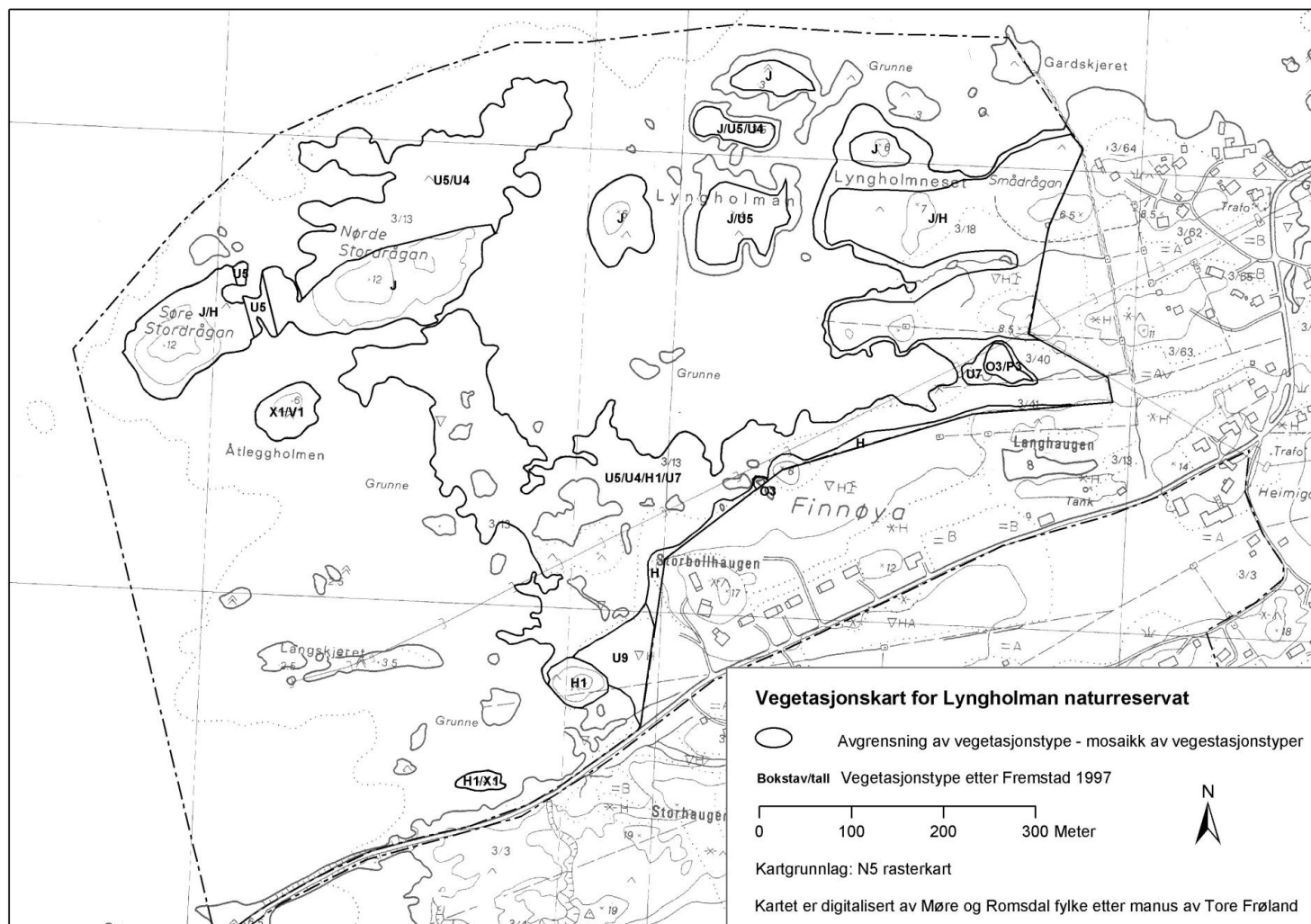
Vedlegg nr. 3

Vedlegg nr. 4

Vedlegg nr. 5

Vedlegg nr. 6

Registrerte planteartar i Lyngholman NR etter Frøland 2007.

ART	ART	Art	ART
Andemat	Gullris	Myrmjølke	Tangmelde
Bakkeveronika VU=Sårbar	Gåsemure	Myrsaeløk	Tepperot
Bekkeblom	Hanekam	Myrtistel	Tettegras
Bergskrinneblom	Heifrytle	Rogn	Tiggersoleie
Bitterbergknapp	Heisiv	Rose-art	Tiriltunge
Bjønnskjegg	Heistarr	Rosenrot	Torvull
Bjørk	Hestehavre	Rustsivaks	Trådsiv
Blåbær	Hesterumpe	Ryllik	Tunarve
Blåklokke	Hundekjeks	Rødkløver	Tusenblad
Blåkoll	Høymol	Rødsvingel	Tveskjeggveronika
Buestarr	Ishavstarr	Røsslyng	Tyttebær
Bukkeblad	Jonsokkoll	Saftstjerneblom	Vanlig arve
Dikeminneblom	Kattefot	Saltbendel	Vendelrot
Dikesvineblom Regional ans varsart	Kildeurt	Saltsiv	Vrangdå
Dikevasshår	Klengemaure	Skjørbuksurt	Øyentrøst-art
Duskull	Knegras	Skogsiv	Åkerminneblom
Dvergsmyle NT=Nær trua	Knereverumpe	Skogstjerne	
Engfrytle	Knopparve	Skrubbær	
Engkarse	Kornstarr	Slåttestarr	
Englodnegras	Krekling	Smalkjempe	
Engreverumpe	Krypkvein	Smyle	
Fjørekoll	Krypsiv	Småbergknapp	
Fjøresaltgras	Krypsoleie	Småengkall	
Fjøresivaks	Kveke	Smårapp	
Fjøresivaks	Kvitkløver	Småsivaks	
Fjørestarr	Kystbergknapp	Småtjønnaks	
Flekkmarihand	Kystmyrkelegg	Snauveronika	
Froskesiv	Legeveronika	Stemorsblomst	
Fuglevikke	Loppestarr	Stjernestarr	
Følblom	Lyssiv	Storblåfjør	
Geitsvingel	Marikåpe	Stornesle	
Gjerdevikke	Markfrytle VU = Sårbar	Strandbalde rblå	
Gress-stjerneblom	Mjuksivaks	Strandkjeks	
Grøftesoleie	Mjødurt	Strandkjempe	
Grønnstarr	Molte	Strandkryp	
Gråstarr	Myrfiol	Strandkvann	
Gulaks	Myrhatt	Strandrør	
Gulflatbelg	Myrmaure	Strandstjerne	

Vedlegg nr. 7

Fugleartar registrert i eller nær Lyngholman naturreservat.

ART	REGISTRERT	RAUDLISTA	MERKNAD
Brunnake	Okt. 84	LC	Aukande
Enkeltebekkasin	Des. 02	LC	Tilbakegang
Fiskemåke	Jun. 75	LC	
Gravand	Apr. 09	LC	Stabil
Grågås	Jul. 79	LC	Aukande
Gråhegre	Des. 02	LC	Aukande
Gråmåke	Okt. 84	LC	
Gråstrupe dykker	Sep. 83	LC	Stabil
Hettemåke	Okt. 84	NT	
Krikkand	Des. 02	LC	Stabil
Krykkje	Jul. 83	NT	
Kvinand	Des. 02	LC	
Myrsnipe	Des. 02	LC	Stabil
Rødstilk	Des. 02	LC	Tilbakegang
Siland	Des. 02	LC	Aukande
Sildemåke	Jun. 75	LC	
Sjørre	Okt. 84	NT	
Skjerpipelerke	Des. 02	LC	
Steinvender	Jun. 75	LC	
Stjertand	Okt. 84	NT	
Stokkand	Des. 02	LC	Tilbakegang
Storskarv	Des. 02	LC	Aukande
Storspove	Des. 02	NT	Stabil/aukande
Svartbak	79	LC	
Teist	Jun. 75	NT	
Tjeld	Jun. 75	LC	Aukande
Tjuvjo	Juni 75	NT	
Ærfugl	Des. 02	LC	Stabil

Opplysningar henta frå artsdatabanken, lista er ikkje uttømande. Bestandsutviklinga byggjer på Wetlands Internasjonal (2002)

Vedlegg nr. 8

FUGLEOBSERVASJONAR I SANDØY KOMMUNE

Sommarobservasjonar

ART	MAKSTAL REGISTRERT	RAUDLISTESTATUS
Enkeltbekkasin	Vanleg hekkefugl	LC
Fiskemåse	600 – 650 par	LC
Gravand	15 - 20 par	LC
Grågås	2-300 par	LC
Gråhegre	30 – 50 par	LC
Gråmåse	350 – 400 par	LC
Myrsnipe	Ca. 15 par, 200 individ	LC
Raudnebbterne	>1000 par	LC
Raudstilk	50 - 70 par	LC
Sandlo	25 par	LC
Siland	>5-600 individ	LC
Sildemåse	150 – 170 par	LC
Skarv	Talt 5.300 individ	LC
Skjerpipelerke	Talrik	LC
Steinvender	50 par	LC
Storspove	25 – 30 par	NT
Svartbak	Ca. 750 par	LC
Teist	100 – 200 par	NT
Tjeld	125 par	LC
Tjuvjo	50 – 60 par	NT
Vipe	10 – 20 par	NT
Ærfugl	>500 par	LC

Lista er ikkje uttømande.

Forklaring til raudlistestatus: CR = Kritisk trua, EN = Sterkt trua, VU = Sårbar, NT = Nær trua, LC = Livskraftig

FUGLEOBSERVASJONAR I SANDØY KOMMUNE

Observasjonar i trektidene og om vinteren

ART	MAKSTAL REGISTRERT	RAUDLISTESTATUS
Enkeltbekkasin	>200 individ	LC
Fjæreplytt	500 – 1000 individ	LC
Grågås	1350 individ	LC
Gråhegre	Ca. 100 individ	LC
Gråstrupedykker	185 individ	LC
Gulnebbblom	Enkeltindivid	LC
Havelle	12 – 13.000 individ	LC
Heilo	>2 – 300 individ	LC
Horndykker	20 individ	EN
Islom	20 individ	LC
Lappspove	50 ind (H), 75 ind (V)	LC
Myrsnipe	>200 individ trekk	LC
Måsar	Tusenvis	LC
Raudstilk	>100 individ	LC
Sandlo	60 individ	LC
Siland	>5 – 600 individ	LC
Sjørorre	900 individ	NT
Skarv	Talt 5300 individ	LC
Skjerpplerke	Talrik	LC
Smålom	10 individ	LC
Steinvender	Nokre hundre	LC
Stokkand	200 individ	LC
Storlom	Enkeltindivid	VU
Storspove	35 individ	NT
Teist	300 individ	NT
Tjeld	Maks 500 individ	LC
Tundralo	>50 individ	LC
Vipe	30 individ	NT
Ærfugl	1000 individ	LC

Lista er ikkje uttømande.

Forklaring til raudlistestatus: CR = Kritisk trua, EN = Sterkt trua, VU = Sårbar, NT = Nær trua, LC = Livskraftig

Data henta frå kommunal artsinformasjon, www.artsdatabanken.no og lokale kjentfolk.

Vedlegg nr. 9

Samleskjema for ulike tiltak i Lyngholman NR planperioden 2010 - 2014.

Tiltak	Prioritet	Utførende aktør	Kostnad i kr. **	Finansiering	Fristar	Merknad/vurdering
Oppgradere kunnskapen over ulike arter fugl og størrelsen på populasjonane i verneområdet.	Høg	Fylkesmannen	10.000,-	DN	Start 2010	Sjå Nr. 4.2. Bør settast bort til ornitologiske undersøkingar i Møre og Romsdal (OUM) eller annen lokal ornitolog.
Montere gjerdeklyv i sørenden av reservatet, mot vegen.	Middels	SNO	5.000,-	DN	2011	Sjå 4.3. Lette tilkomsten til reservatet
Rydding av bartre i reservatet .	Middels	SNO	15.000,-	DN	2011	Sjå Nr. 4.1 Fjerne bartrea i reservatet før desse vert for store.
Ryddeaksjon av søppel ved behov	Middels	Skule, lag, foreining	3.000,-	DN	Årleg	Sjå Nr. 4.1. Bør bli eit årleg tilskott til skuleklasse/lag/foreining.
Revidere innhald på infotavle	Låg	Fylkesmannen	Internt	Fylkesmannen	Etter behov	Sjå Nr. 4.3. Utrede behov for meir naturfagleg informasjon.

** Grove overslag som krev løyving for å realiserast.

Vedlegg nr. 10

Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS)

Categories approved by Recommendation 4.7, as amended by Resolution VIII.13 of the Conference of the Contracting Parties.

Note for compilers:

1. The RIS should be completed in accordance with the attached *Explanatory Notes and Guidelines for completing the Information Sheet on Ramsar Wetlands*. Compilers are strongly advised to read this guidance before filling in the RIS.
2. Once completed, the RIS (and accompanying map(s)) should be submitted to the Ramsar Bureau. Compilers are strongly urged to provide an electronic (MS Word) copy of the RIS and, where possible, digital copies of maps.

<p>1. Name and address of the compiler of this form: Geir Gaarder, N-6630 Tingvoll</p> <hr/> <p>2. Date this sheet was completed/updated: 15.10.2005</p> <hr/> <p>3. Country: Norway</p> <hr/> <p>4. Name of the Ramsar site: Harøya Wetlands System: Lyngholmen Nature Reserve International No. 806, National No. 19</p> <hr/> <p>5. Map of site included: Refer to Annex III of the <i>Explanatory Note and Guidelines</i>, for detailed guidance on provision of suitable maps.</p> <p>a) hard copy (required for inclusion of site in the Ramsar List): <i>yes</i> x -or- <i>no</i> ☐</p> <p>b) digital (electronic) format (optional): <i>yes</i> x -or- <i>no</i> ☐</p> <hr/> <p>6. Geographical coordinates (latitude/longitude): 62° 46' N 06° 29' E</p> <hr/> <p>7. General location: Include in which part of the country and which large administrative region(s), and the location of the nearest large town.</p> <p>Lyngholmen is situated on the north-west side of the island of Fimnøy in Sandøy municipality in the county of Møre og Romsdal, about 40 km north-east of Ålesund and 34 km west of Molde.</p> <hr/> <p>8. Elevation: (average and/or max. & min.) 0 – 12 m.a.s.l.</p> <p>9. Area: (in hectares) 65.9 ha, of which 35.3 ha is sea</p> <hr/> <p>10. Overview: Provide a short paragraph giving a summary description of the principal ecological characteristics and importance of the wetland.</p> <p>Lyngholmen has a relatively large flat shore with some smaller crags and islets, and an adjacent area of shallow water and mudbanks exposed at low tide. The area is grazed by cattle. The salt marshes are especially valuable with an interesting flora and well developed seashore communities. In addition the area is important as a breeding and staging site for wetland birds, in particular ducks and waders.</p> <hr/> <p>11. Ramsar Criteria: Circle or underline each Criterion applied to the designation of the Ramsar site. See Annex II of the <i>Explanatory Notes and Guidelines</i> for the Criteria and guidelines for their application (adopted by Resolution VII.11).</p> <p style="text-align: center;"><u>1</u> • <u>2</u> • <u>3</u> • 4 • 5 • 6 • 7 • 8</p> <hr/> <p>12. Justification for the application of each Criterion listed in 11. above: Provide justification for each Criterion in turn, clearly identifying to which Criterion the justification applies (see Annex II for guidance on acceptable forms of justification).</p>	<p>FOR OFFICE USE ONLY.</p> <p>DD MM YY</p> <table style="margin: auto;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td colspan="3">Designation date</td> </tr> </table> <table style="margin: auto;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> <td style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></td> </tr> <tr> <td colspan="6">Site Reference Number</td> </tr> </table>				Designation date									Site Reference Number					
Designation date																			
Site Reference Number																			

- Criterion 1. The area has a good selection of salt marsh and brackish meadows, which are representative for the region.
- Criterion 2. Various red-listed vegetation types are present. This includes salt marshes, brackish meadows and drift walls, as well as heather moor which is maintain by grazing. Dunlin *Calidris alpina schinzii* (EN) have formerly nested in the area.
- Criterion 3. This is part of an important network of wetland sites in and around Harøya for breeding, wintering and migrating waders and to a lesser extent also for wildfowl.

13. Biogeography (required when Criteria 1 and/or 3 and /or certain applications of Criterion 2 are applied to the designation):

Name the relevant biogeographic region that includes the Ramsar site, and identify the biogeographic regionalisation system that has been applied.

a) biogeographic region:

Southern boreal vegetation zone, highly oceanic section (Sb – O3).

b) biogeographic regionalisation scheme (include reference citation):

Zonal division showing the variation in vegetation from south to north and from the lowlands to the mountains, and sectional graduation showing the variation between the coast and inland (In: Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge; vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss).

14. Physical features of the site:

Describe, as appropriate, the geology, geomorphology; origins - natural or artificial; hydrology; soil type; water quality; water depth, water permanence; fluctuations in water level; tidal variations; downstream area; general climate, etc.

Geology	The bedrock is mostly gneiss and schist containing mica and/or amphibolite-rich gneiss which has metamorphosed due to high pressure and/or temperature during either the Proterozoic or Cambrian period. Quartergeologically one finds marine deposits in the south and bare mountain in the north.
Geomorphology	The area is part of a flat coastal landscape formed by rising landmass, and is partly surrounded by smaller knolls.
Substrate / soil type	Clay, silt, stone and rock dominate in the flatter parts, whereas peat and some raw humus occur on and near the knolls.
Water depth / fluctuations	Large area of shallow water. The variation between high and low tides measured at Ålesund averages annually 123 cm.
Climate	The site has a highly oceanic climate with mild winters and relatively cool summers. Annual precipitation is 1000 – 1500 mm.

15. Physical features of the catchment area:

Describe the surface area, general geology and geomorphological features, general soil types, general land use, and climate (including climate type).

The site lies on the north-west side of the island Finnøya, which is connected to Harøya by a causeway and a bridge. There are scattered dwellings and farmland in the east and the south. Finnøya is a very small island which is a little undulating with some farmland between the knolls.

16. Hydrological values:

Describe the functions and values of the wetland in groundwater recharge, flood control, sediment trapping, shoreline stabilization, etc.

The hydrological state appears stable and little affected by the protected status.

17. Wetland Types

a) presence:

Circle or underline the applicable codes for the wetland types of the Ramsar "Classification System for Wetland Type" present in the Ramsar site. Descriptions of each wetland type code are provided in Annex I of the *Explanatory Notes & Guidelines*.

Marine/coastal: A • B • C • D • E • F • G • H • I • J • K • Zk(a)

Inland: L • M • N • O • P • Q • R • Sp • Ss • Tp • Ts • U • Va •
Vt • W • Xf • Xp • Y • Zg • Zk(b)

Human-made: 1 • 2 • 3 • 4 • 5 • 6 • 7 • 8 • 9 • Zk(c)

b) dominance:

List the wetland types identified in a) above in order of their dominance (by area) in the Ramsar site, starting with the wetland type with the largest area.

A, G, H, B, U

18. General ecological features:

Provide further description, as appropriate, of the main habitats, vegetation types, plant and animal communities present in the Ramsar site.

Salt marsh, brackish communities and seaweed communities cover most of the area, which is surrounded by smaller knolls with moor and marsh. The tidal zone is varied and consists of rocks, stone, gravel, sand, clay and silt and is important for breeding, staging and wintering waders, gulls and other species associated with tidal habitats. The shallow waters are vast and important for cormorants, gulls, divers, grebes and wildfowl. Sea mammals include harbour seal *Phoca vitulina* and probably otter *Lutra lutra*.

19. Noteworthy flora:

Provide additional information on particular species and why they are noteworthy (expanding as necessary on information provided in 12. Justification for the application of the Criteria) indicating, e.g., which species/communities are unique, rare, endangered or biogeographically important, etc. *Do not include here taxonomic lists of species present – these may be supplied as supplementary information to the RIS.*

Two nationally red-listed species of fungi are found in grazed pastures, namely *Geoglossum cookeianum* (DC) and *Geoglossum fallax* (DC), both of which are associated with natural pastures with little fertilising. Several regional and to some extent threatened plants are recorded in the area including *Veronica arvensis*, *Aira praecox*, *Luzula campestris*, *Potamogeton filiformis*, and the national responsibility species *Senecio aquaticus*.

20. Noteworthy fauna:

Provide additional information on particular species and why they are noteworthy (expanding as necessary on information provided in 12. Justification for the application of the Criteria) indicating, e.g., which species/communities are unique, rare, endangered or biogeographically important, etc., including count data. *Do not include here taxonomic lists of species present – these may be supplied as supplementary information to the RIS.*

Mammals:

There is reason to believe that both otter *Lutra lutra* (DM) and harbour porpoise *Phoca vitulina* (DM) are present in the area.

Birds:

As for breeding birds then the greatest interest is for the *schinzii* subspecies of dunlin *Caladris alpina*, which is classified as endangered on the Norwegian red list, even though there are a lack of records in recent years. Several other waders and ducks nest in the area, such as turnstone *Arenaria interpres* and common ringed plover *Charadrius hiaticula*.

The area is also important for staging wetland birds, not least for waders. The area is also important for wintering waders. Count data is lacking, although several hundred individuals are present both in autumn and during winter.

21. Social and cultural values:

e.g., fisheries production, forestry, religious importance, archaeological sites, social relations with the wetland, etc. Distinguish between historical/archaeological/religious significance and current socio-economic values.

The reserve may be important recreational activities, as well as for livestock grazing.

22. Land tenure/ownership:

(a) within the Ramsar site:

Private

(b) in the surrounding area:

Private

23. Current land (including water) use:

(a) within the Ramsar site:

The area is probably used for walking, hobby fishing and some birdwatching. There are some livestock grazing the site.

(b) in the surroundings/catchment:

The town of Steinshamn is a little south of the site, which is on Harøya. There is some scattered buildings and traditional (intensive) farming.

24. Factors (past, present or potential) adversely affecting the site's ecological character, including changes in land (including water) use and development projects:

(a) within the Ramsar site:

It is uncertain as to what effects the roads and causeway have on currents and sedimentation within the site. Grazing of the lower salt marsh has resulted in erosion.

(b) in the surrounding area:

There are shelter belts beside, and along the boundary of the site. Industry in Steinshamn represents an acute pollution threat.

25. Conservation measures taken:

List national category and legal status of protected areas, including boundary relationships with the Ramsar site; management practices; whether an officially approved management plan exists and whether it is being implemented.

Harøya Wetland System was afforded protection on 27th May 1988, with Lyngholman nature reserve as one of four sub-sites. No management plan has been prepared.

26. Conservation measures proposed but not yet implemented:

e.g. management plan in preparation; official proposal as a legally protected area, etc.

None.

27. Current scientific research and facilities:

e.g., details of current research projects, including biodiversity monitoring; existence of a field research station, etc.

None are known.

28. Current conservation education:

e.g. visitors' centre, observation hides and nature trails, information booklets, facilities for school visits, etc.

None are known.

29. Current recreation and tourism:

State if the wetland is used for recreation/tourism; indicate type(s) and their frequency/intensity.

The area is occasionally visited by birdwatchers, in particular members of the Møre og Romsdal branch of the Norwegian Ornithological Society (NOF).

30. Jurisdiction:

Include territorial, e.g. state/region, and functional/sectoral, e.g. Dept of Agriculture/Dept. of Environment, etc.

Ministry of Environment.

31. Management authority:

Provide the name and address of the local office(s) of the agency(ies) or organisation(s) directly responsible for managing the wetland. Wherever possible provide also the title and/or name of the person or persons in this office with responsibility for the wetland.

The site is managed by the County Governor of Møre og Romsdal, which is a subsidiary body of the Ministry of Environment. Address: County Governor of Møre og Romsdal, Fylkeshusa, 6404 Molde, Norway.

32. Bibliographical references:

scientific/technical references only. If biogeographic regionalisation scheme applied (see 13 above), list full reference citation for the scheme.

Botanical and management plans:

Holten, J. I., Frisvoll, A. A. & Aune, E. I. 1986. Havstrand i Møre og Romsdal. Lokalitetsbeskrivelser. Økoforsk rapport 1986:3B. . (In Norwegian – descriptions of coastal sites in Møre og Romsdal).

Jordal, J. B. 2005. Kartlegging av naturtyper i Sandøy kommune. Ressurscenteret i Tingvoll, rapport nr. 1 2005. 73 s. (In Norwegian – on mapping of vegetation types in Sandøy municipality).

Birds:

Folkestad, A. O. 1978. Fylkesvis oversikt over ornitologisk viktige våtmarksområder i Norge. Møre og Romsdal. Miljøverndepartementet juni 1978. (In Norwegian – On important wetlands in Møre og Romsdal).

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga 1982. Utkast til verneplan for våtmarksområde i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Miljøvernavdelinga. 224 s. (In Norwegian – Draft management plan for wetlands in Møre og Romsdal).

Please return to: **Ramsar Convention Bureau, Rue Mauverney 28, CH-1196 Gland, Switzerland**
Telephone: +41 22 999 0170 • Fax: +41 22 999 0169 • e-mail: ramsar@ramsar.org

Vedlegg nr. 11

Saksbehandling av forvaltingsplanen for Lyngholman naturreservat

Melding om oppstart av arbeidet med forvaltingsplan for Lyngholman naturreservat i Sandøy kommune vart send som brev frå Møre og Romsdal fylke den 09.09.2010 til alle grunneigarane, kommunen og andre brukargrupper. Det vart oppmoda til å kome med synspunkt/innspeil til planarbeidet innan 05.10.2009. I same brevet vart det invitert til oppstartsmøte/orientering om arbeidet med forvaltingsplanen den 29.09.2009.

Oppstartsmøtet var eit fellesmøte for fire verna område som utgjer delar av Harøy våtmarkssystem. På oppstartsmøtet møtte sju grunneigarar, teknisk sjef og ordføreren i Sandøy kommune. Ola Betten og Åsmund Skålvik representerte fylkesmannen.

Grunneigarane uttrykte generell bekymring over utviklinga av sitkagrana, med ukontrollert spreining. På møtet vart det òg retta opp forhold vedkomande eigedomsforhold.

Det kom inn følgjande innspel innan 05.10.09:

Vigdis Rønnaug Krogsæter:

Uttrykker bekymring for at det er slutt på beiting i området, og at vegetasjonen endrar seg. Hun ønskjer turstiar ut i det verna området, då dette var eit mykje nytta turområde. Hun ønskjer òg å byggje hytte inn til det verna området. Sjå fylkesmannen si vurdering av innspel og merknader.

Før planen vart send på høyring vart den send til Direktoratet for naturforvaltning (DN) for fagleg godkjenning. Dette fordi Lomtjørna har status som Ramsarområde, og omfattast av Ramsarkonvensjonen.

Etter at planen vart fagleg godkjend av DN vart planen send på høyring til grunneigarar og andre lag og organisasjonar. Vi sende ut planen 30.03.10, med høyringsfrist 30.05.10.

Det kom inn følgjande merknader innan 30.05.2010:

Steinar Orten:

Han orienterer om en gamal driftsveg som gjekk inn i reservatet i den nordre enden av reservatet. Han spør også om kva kjøretøy ein kan nytte ved uttak av sand til eige bruk. Han meiner òg at dersom det vert bygd hytter inn til det verna område vert det lettare å få folk til å felle sitkagran og å rydde strandsøppel.

Direktoratet for naturforvaltning (DN):

DN hadde mellom anna ønske om at enkelte juridiske formuleringar skulle presiserast betre.

Fylkesmannen sine vurderingar av innspel og merknader.

Fylkesmannen er einig i at det burde vore beitedyr i området og har som eit forvaltningsmål å undersøkje muligheitene for dette. Dersom vi ser at ferdsla i det verna området blir stor og

omfattande vil fylkesmannen kunne leggje til rette for å kanalisere ferdsla. Vi trur ikkje ferdsla i dag er så stor at dette er nødvendig.

Ved uttak av sand til eige bruk er det viktig å sjå til kap. IV, nr. 1 der det står at all vegetasjon er freda mot skade og øydeleging. Om det vert nytta traktor eller ATV er ikkje det viktigaste, men at arbeidet vert utført på ein varsam måte. Vi gjer merksam på at det trengs løve for å nytte motorisert reiskap inne i reservatet.

Hyttebygging innafor det verna området er ikkje aktuelt, kap. IV, nr. 3 i forskriftene. Hyttebygging utafør det verna området er det i utgangspunktet Sandøy kommune som tek stilling til. Men her og skal kommunen vurdere byggesøknader opp mot § 49 i naturmangfaldsloven dersom tiltaket kan ha negative verknader inn i verneområdet.

Sitkagrana som leplanting er i seg sjølv ikkje det største trugsmålet mot verneformålet. Problemet er den store spreinga denne arten har i verneområdet. Det er verken ønskeleg eller realistisk å fjerne all planta sitkagran, men i første omgang å halde spreinga i sjakk. Så får ein etter ei heilskapleg vurdering finne ut kvar det er ønskeleg både frå grunneigar og styresmaktene å fjerne frøtrea, og eventuelt erstatte dei med stadeigne treslag. Dette er ei stor utfordring både praktisk og økonomisk.

Merknadane frå DN om mellom anna å presisere nokre av dei juridiske formuleringane er søkt innarbeidd i planen.

Til sist vil fylkesmannen takke for alle innspel og merknader i prosessen. Det er ikkje realistisk å fange opp alle eventualitetar i ein forvaltingsplan, noko må ein ta i den daglege forvaltninga. I ein tidshorisont på 10 år vil ein heller ikkje få utretta alt ein ønskjer av tiltak. Men planen er meint som eit fundament å byggje vidare på etter som ein ser tilstanden endrar seg, eller behov melder seg. Men formålet med vernet ligg heile tida i botn.

Plangodkjenning.

Då dette er eit Ramsarområde er det Direktoratet for naturforvaltning som godkjenner planen. Direktoratet for naturforvaltning godkjende planen i brev av 27.09.2010 under føresetnad av at mellom anna enkelte juridiske formuleringar skulle presiserast betre. Dette er no gjort og planen med det godkjent.